

Nederland Ruslandjaar

Met het bezoek van de president van de Russische Federatie, Vladimir Poetin, op 8 april aan Nederland gaat het Nederland Ruslandjaar officieel van start. Op dezelfde dag ook een *Netherlands-Russia Business Meet*, waar ceo's van Russische en Nederlandse bedrijven elkaar ontmoeten in aanwezigheid van delegaties van beide overheden. In deze *Forum* daarom speciaal aandacht voor de eeuwenoude banden tussen Rusland en Nederland. Met verhalen over zakendoen in Rusland, ondernemende Russinnen en verdient Nederland ook wat aan de rijke Russische toerist?
www.nlrf2013.nl

'In Rusland voel

Rusland is een land vol paradoxen. Terwijl de politiek stagneert, de corruptie toeneemt en de duimschroeven onder Vladimir Poetin opnieuw worden aangedraaid, blijft de economie gewoon groeien. En daar spelen steeds meer Nederlandse bedrijven handig op in. Maar makkelijk is het niet.

Tekst: Olaf Koens | Foto's: Chris Mellor/GettyImages

De economie in Rusland groeit nog steeds in tegenstelling tot die in grote delen van Europa. Dat is ook te zien aan de winkelstraten in hartje Moskou, waar grote groepen voetgangers zich een weg langs etalages banen

je dat je leeft'

De gure wind jaagt over het grote Oktoberplein. Het verkeer staat in alle richtingen vast, voetgangers schuifelen voorzichtig over de gladde sneeuwvloer naar de metro. Bijna niemand let op het enorme Leninbeeld dat nog altijd pontificaal op het plein staat. De sneeuwvlokken striemen de gezichten van de gemeentewerkers die platgelopen sneeuw wegbikken.

Vanuit een café met een goed uitzicht over het plein kijkt Jeroen Ketting naar buiten. 'Weet je welke fout veel Nederlanders maken? Dat ze bang zijn. Angst is ook in Rusland een slechte raadgever. Er is hier feitelijk niets om bang voor te zijn.' Hij kan het weten. Al zeventien jaar woont en werkt Ketting in Moskou als oprichter en directeur van Lighthouse, een bedrijf dat internationale ondernemingen helpt bij het veroveren van de Russische markt.

'De wilde jaren negentig zijn al lang voorbij, het is een stuk minder spannend geworden. Ik ken eigenlijk nauwelijks gevallen van buitenlanders die met gewelddadige misdaad in aanraking komen. Als je je

zaken goed regelt en je goed voorbereidt, kun je in Rusland heel goed zaken doen.'

In tegenstelling tot de meeste delen van Europa groeit de economie in Rusland nog altijd, ondanks de politieke turbulentie, ondanks de crisis in de rest van de wereld. Moskou is maar drie uur vliegen van Schiphol, en toch lijkt het voor veel ondernemers de andere kant van de wereld. 'En dat is ook zo', lacht Ketting. 'De betalingen verlopen anders, de logistiek is een hele kluit, de douaneformaliteiten zijn anders, de certificering gaat hier op een totaal andere manier. En dat is nog maar het begin. Wat dacht je van de wetgeving, de eisen wat de boekhouding betreft, de belastingen? Dat is nog een fout die veel Nederlandse ondernemers maken; denken dat het in Rusland net zo gaat als in Nederland.'

Toch groeit de bilaterale handel tussen Nederland en Rusland, het afgelopen jaar zelfs met 20 procent. Er zijn ruim achthonderd Nederlands-Russische *joint ventures* actief op de Russische markt, en vol-

Een medewerker van de gemeente schept de sneeuw weg voor het beeld van Lenin op het Kaluzhskayaplein in Moskou

gens de laatste cijfers hebben tenminste driehonderd Nederlandse bedrijven een vestiging in Moskou, Sint-Petersburg of een van de andere miljoenensteden in het enorme land.

Opmerkelijk, want Rusland is nog altijd een van de meest corrupte landen ter wereld. In de jaarlijkse ranglijst van Transparency International staat het land op de 133ste plaats, gedeeld met Iran, Honduras en Kazachstan. Uit cijfers van de overheid blijkt dat de hoeveelheid corruptiezaken afneemt, maar de hoogte van de gemiddelde steekpenning is de afgelopen jaren enorm gegroeid.

CORRUPTIE

‘In de jaren negentig werd je nog vaak gestopt door de verkeerspolitie die dan probeerde je geld af te troggelen’, legt Ketting uit. ‘Dat is praktisch verleden tijd. Overal in Moskou zijn nu verkeerscamera’s, de boete wordt gewoon naar huis gestuurd.’ De corruptie is in veel gevallen geïnstitutionaliseerd. Het wemelt in Rusland van de kleine dienstverlenende bedrijfjes die ‘helpen’.

‘Een goede *customsbroker* was vroeger douanebeampte, een ervaren belastingadviseur werkte vroeger bij de belastingdienst. Iets wat je trouwens ook in Nederland ziet, waar goede accountants jaren bij de belastingdienst hebben gewerkt.’

De oplossing ligt niet in een envelopje met dollars, de oplossing ligt in het inschakelen van een bureau of een partner die ervaring heeft met corruptie. ‘Wanneer je bij de Russische douane tegen situaties aanloopt waarin het lijkt dat een betaling onder de tafel de oplossing is, moet je gewoon een ervaren *customsbroker* inschakelen. Wanneer er problemen van juridische of belastingtechnische aard zijn, moet je een

goede Russische jurist inschakelen.’ Het is een van de vele paradoxen van Rusland. Omdat de corruptie en de bureaucratie zo goed ingebed zijn, zijn organisaties als de belastingdienst en zelfs rechtbanken erg terughoudend de regels met voeten te treden. ‘Als je goed weet wat je rechten zijn, kom je een heel eind’, legt Ketting uit. ‘Wij raden onze klanten altijd ten zeerste af betalingen onder de tafel te verrichten. Het is veel beter met een goed netwerk van dienstverleners te werken, Russische bedrijven die *streetwise* zijn en van de hoed en de rand weten.’

Bas Godska, de ceo van Acrobator.com werkt al jaren in de internet- en e-commerce-sector in Rusland. ‘Ik kom in het dagelijks handelsverkeer zelden corruptie tegen, digitalisatie is het beste medicijn – alles is transparant. In de mediasector pakken mensen soms smeergeld aan, maar het valt me op hoe correct veel ambtenaren zich zijn gaan gedragen.’ Godska, die al jaren in Rusland werkt, de taal vloeiend spreekt en een voorliefde voor mooie auto’s heeft, komt des te vaker corrupte verkeersagenten tegen. ‘Onlangs had ik geen contant geld bij me om een politieagent af te schepen. Ik zat in de fout, want ik had mijn rijbewijs niet bij me. Ik heb hem een promocode voor mijn internetwinkel gegeven, daarmee kon hij voor zijn vrouw – of minnares – *online* schoenen kopen. Zo gaan de Russische corruptie en de Nederlandse handelsgeest toch nog door één deur – hij was in zijn nopjes en ik heb meer omzet.’

POSITIEF

Volgens de Russische overheid was de bilaterale handel afgelopen jaar goed voor ruim 63 miljard euro. Bij het CBS liggen er andere cijfers;

‘JE MOET IN RUSLAND BOVENOP JE ZAKEN ZITTEN’

daar staat de onderlinge handel voor iets meer dan 25 miljard euro in de boeken. De Nederlandse ambassade in Moskou bevestigt dat het Nederlandse cijfer dichterbij de waarheid ligt. ‘Maar het is natuurlijk altijd positief dat de Russen ons zo hoog incalculeren’, lacht een medewerker. ‘Ze denken goed over ons, dat is altijd positief.’

Dat weet ook René Kremers, een agrarisch ondernemer die al jaren in Rusland komt. ‘Nederland is bekend en staat goed aangeschreven, dat merk je overal’, legt hij uit. Samen met collega’s en concurrenten runt Kremers Plus for Progress, een organisatie die de banden tussen Nederland en Rusland in de agrarische sector aanhaalt. ‘We sturen veel studenten van de landbouwuniversiteit naar Rusland; voor een stage of tijdelijk werk. Het grappige is, de Russen laten onze jongens niet gaan. We moeten altijd uitleggen; als je eenmaal naar Rusland gaat, is de kans groot dat je niet meer terug wilt.’

Het is bovendien goed ondernemen. De Russen zijn duidelijk, recht voor de raap en draaien er niet om heen. ‘Je ziet hier maar weinig van het ja zeggen, nee doen’, legt Kremers uit. ‘Soms lukken er bepaalde zaken niet of gaat er iets fout, maar dan is er altijd wel een duidelijke reden voor.’

Ook het beeld dat de Russen een stug en chagrijnig volkje zijn klopt niet. ‘Stel je eens voor, midden in mei – dat is de belangrijkste maand in de sector. Daar gaat bij ons alles voor opzij. Maar in Rusland is dat niet zo. Wanneer ze iets te vieren hebben, dan vieren ze het. Ze gaan die maand gerust op vakantie. Daar moet je rekening mee houden. Wanneer de Russen op zaterdag een feestje geven, wil dat niet altijd zeggen dat iedereen op maandag weer vrolijk aan het werk is.’

Met de terugkeer van Vladimir Poetin als president is in Rusland een

politieke stagnatie ingezet. De duimschroeven worden aangedraaid, de oppositie krijgt steeds minder bewegingsvrijheid. Dat is geen reden om bij de pakken neer te gaan zitten of uit Rusland weg te blijven. Want economisch gezien gaat het voorzichtig de andere kant op. De middenklasse groeit, officieel gezien is de werkloosheid lager dan ooit, op de lange termijn heeft dat ook politieke consequenties.

RIJKDOM EN SCHOONHEID

‘Ik denk dat het uiteindelijk wel de goede kant op gaat’, legt Kremers uit. ‘Het kan eigenlijk alleen nog maar de goede kant op gaan.’ Rusland blijft bovendien fascineren, weet Godska. ‘De rijkdom van de Russische taal waarin nog altijd subtiliteiten besloten liggen, de schoonheid en charme van de Russische vrouw. De 24-uurs economie in Moskou, de leuke informele manier van zakendoen. De winters blijven lang en koud, dat zal wel nooit veranderen. Het is het allemaal waard.’

Maar wat is het echte geheim? René Kremers denkt lang na. ‘Weet je wat het is? Je moet persoonlijke relaties opbouwen. Je kunt niet in Nederland blijven en in Rusland een bedrijf runnen, men wil je toch gewoon even zien.’ Ketting kan het alleen maar beamen. ‘Je moet in Rusland bovenop je zaken zitten. Je moet er wonen, of tenminste zeer regelmatig komen.’ En, het belangrijkste – je moet het in Rusland naar je zin hebben. Rusland is een lastig, ingewikkeld en vermoeiend land. Ketting: ‘Wanneer je als een boer met kiespijn door Rusland reist, zul je de broodnodige relaties niet aan kunnen knopen. Je moet elke dag net dat stapje extra willen zetten. Dit is een veeleisend land waar je elke minuut voelt dat je leeft. Als je die energie hebt, is dit de ideale plek om zaken te doen.’ ■